

Utbildningsdepartementet
Gymnasie- och vuxenutbildningsenheten
103 33 Stockholm

Stockholm
2024-03-04

Vår referens
Diana Vasiliou

Dnr
U2024/00081

Remiss Ökade möjligheter till omställningsstudiestöd för personer inom bristyrken

Företagarna har beretts möjlighet att yttra sig över rubricerad promemoria och anför följande.

Förslaget i korthet

I promemorian föreslås att reglerna för bedömningen av vilka utbildningar som omställningsstudiestöd får lämnas för ska förändras. Enligt nuvarande praxis ska efterfrågan på arbetsmarknaden inom det arbetsområde som en person redan arbetar eller har arbetat beaktas när han eller hon ansöker om omställningsstudiestöd för att utbilda som mot ett nytt arbetsområde. I det nya författningsförslaget ska i stället, vid bedömningen av om en viss utbildning kan antas stärka den studerandes framtida ställning på arbetsmarknaden, det endast vara arbetsmarknadens behov inom det arbetsområde som utbildningen gäller som ska beaktas. Motsvarande justering ska göras även av vad omställningsorganisationerna ska yttra sig om.

Företagarnas inställning

Svårigheten att hitta lämplig arbetskraft är företagets största tillväxthinder och har varit så under en lång tid.¹ Att det behöver göras satsningar på såväl företagets kompetensförsörjning som kompetensutveckling är tydligt.

Företagarna avstyrker däremot promemorians förslag i helhet. Företagarna var kritiska redan vid införandet av omställningsstudiestödet och vidhåller att det finns en överhängande risk att det snarare är arbetstagare som redan är väl etablerade på arbetsmarknaden som kommer att nyttja stödet, medan arbetstagare med svagare arbetsmarknadsetablering inte kommer att gynnas av stödet.² Att som individ gå från ett bristyrke till ett annat minskar inte arbetslösheten eller gynnar kompetensförsörjningen i stort, vilket var den ursprungliga kritiken vid införandet av stödet i sig.

I promemorian beskrivs att personer som idag arbetar inom ett bristyrke, exempelvis hälso- och sjukvårdspersonal eller lärare, har svårt att ta del av omställningsstudiestödet då efterfrågan på arbetsmarknaden inom det arbetsområde som en person redan arbetar inom ska beaktas när hen söker omställningsstudiestöd enligt gällande praxis. Gällande praxis beskrivs som hämmande för rörligheten på den bredare arbetsmarknaden, och därför föreslås att endast den framtida utbildningen och arbetsmarknaden ska tas i beaktande vid bedömningen, inte den sökandes nuvarande arbetsmarknad.

Företagarna anser att en utveckling av systemet så som den föreslagna skulle befästa risken att arbetstagare som redan är väletablerade på arbetsmarknaden tar del av stödet. Även om det kan finnas

¹ <https://www.foretagarna.se/contentassets/3305f639ef13442d897c925b4e03cd89/2023-05-smaforetagsbarometern.pdf>

² https://www.foretagarna.se/contentassets/f48131e99ac84d63841ddb626d0a1cfa/u2021_02963_for-etagarna.pdf

skäl till att personer som är etablerade på arbetsmarknaden inom ett visst arbetsområde kan behöva kompetenshöjande insatser, anser Företagarna att förslagen i promemorian inte främjar kompetensstärkning för förbättrade instegsmöjligheter för personer som för närvarande är i andra yrken eller arbetsområden. Att satsningen ska utökas både i medel och omfång till att omfatta fler redan väletablerade på arbetsmarknaden i ett ekonomiskt pressat läge är inte gynnsamt.

För att främja små och medelstora företags kompetensförsörjning måste de reella behoven av kompetens vara vägledande vid bedömningen av en omställningsorganisation. Idag finns en överhängande risk att omställningsstudiestödet riktar sig alltför brett och därmed inte möter de faktiska behoven som finns hos många småföretag. Arbetsgivare måste även vara delaktiga i beslut om kompetensutvecklande insatser för att stärka arbetstagares ställning på arbetsmarknaden. Ett sätt att möta de reella behoven som företagen har vad gäller kompetensförsörjning och kompetensutveckling är att i stället underlätta genomförandet av kompetensutvecklande utbildningsinsatser, och att dessa är avdragsgilla oavsett i vilken form eller i vilka lokaler den genomförs. På detta sätt matchas insatsen mot ett reellt behov.

Pernilla Norlin

Samhällspolitisk chef

Diana Vasiliou

Näringspolitisk expert, utbildning och kompetensförsörjning